

Eý köňül, gel imdi Haky tapaly...

Category: Filosofiýa, Kitapcy, Sözler

написано kitapcy | 22 января, 2025

Eý köňül, gel imdi Haky tapaly... «EÝ KÖÑÜL, GEL IMDI HAKY TAPALY»

Haka nalyş kylyp, haky hakdan agtaran beýik Pyragy, ilim haky senden agtardy. Sen ýöne bir şahyr, akyldar, geniý däl, ýok. Sen bu aňlatmalardan has ýokarda. Saňa gudrat diýdiler, ejizlere söýenere ruhy sütün diýdiler. Sen bulardan hem üýtgeşik. Duýgularyň, zer pikirleriň şasymy sen, Pyragy, düýbi ters, ýalançy atly çarhypelekden nalap, ýanyp-öçüp, sep-sep bolup geçip barýan jemendäniň ahymy?..

Seniň sözleriň ýöne bir söz däl. Setirleriň pikir ummanyny çaykaýan, daşdyrýan, syndyrýan baş bermez gom, şemiň körek yşygyna bat berýän şemal, bagryňy paralaýan hanjar. Şygyr diwanyň gatlaryna çümdügiňçe, sözleriňden ot alyp, kalbyň tutaşyp gidibir, Arşa galyp aglarsyň, zemin astyna düşüp hopugarsyň. Şu iki aralykda Hak bilen senden özge hiç zat gözüňe ilmez-ä. Şu çaka çen Seniň sözleriň zer bilen ýazylmandygyna, Seniň üstüňe zer gümmez galdyrylmandygyna gyýylýaryn, Pyragy.

Türkmeniň köňül Käbesi, bu zatlaryň boljak wagtam uzak dälidir. Halkyň Seni çyny bilen indi-indi tapyp ýör. Seniň guburyňa sejde etmäge zar bolan ilniň ýoly Saňa tarap indi açyldy.

Wagt bolarki, bir ýel düşer serimge,
Hyýal hüjüm eýläp, jany ýandyrar.
Ýüregim joş berse, aklym jem bolsa,
Pikir basar, gaýgy-huşy ýandyrar.

Säher wagty derwüş nalyşa gelse,
Bilinden ýüp alyp, boýnuna salsa,
Taňry söýen bende bet doga kylsa,

Pelegi titreder, arşy ýandyrar.

Adamzada owal-ahyr hüjüm eýlän hyýallaryň çözgüdini sözler içre agtaran kämil ussat. Taňry söýen bende bolup, almaz akylyň bilen pelegi titredip, arşy ýandyrypsyň-a.

Pil ýanynda peşeçe akyl bile gürleýäris, sözleýäris. Özgä akyl satarça, dünýä düşünerçe zerre hukuk ýokdugyna düşünmän, ham-hyýalda azaşyp ýören-ä biz. Pelegiň çözülmedik syry galmady diýip, ömri çigit çigitlän ýaly bihuda sowrup ýörendiris.

Sen niçik, Magtymguly,
ýamanlygyň unutmadyň?
Kähi-kähi zalym bolduň,
görgeniňden gaýtmadyň?
Kähi-kähi sopy bolduň,
hiç haramdan datmadyň,
Bilmedim, sen kaýsy bolduň,
belli birini tutmadyň...
Ne sypahylyk bile,
ne bir mollalyk bile.

* * *

Magtymguly aýdar, bir zat bilmezem,
Işler bardyr ähdesinden gelmezem.

«Eý Pyragy, görkezip ýol, özüň onda azaşyp» bu köňli gapyl jemendeden näme tama edersiň. Bigäne subhanlara Taňry öýüni taladyp, hasabyn aldyran kör ýaly sermenip galan il-iňe nä nesihat kylarsyň?

Magtymguly, Alla adyn zikr eýle,
Ýamana sabyr kyl, ýagşa şükr eýle,
Görüstany gör-de, otur pikir eýle:
Men-men diýen ärler ýatyr gum bolup...

* * *

Asy bolup ýörer sen, köp güle-güle bu dem,

Azap çekip ýatar sen ýernjň astynda bizem
Ýylgaýyp ýeke galsaň, kim saňa ola hemdem?
Ýer saňa aýdar muny: eşit, eý gapyl adam!
Goýmazlar hoş gezmäge ýalan dünýäde bizni.

* * *

Bu dünýäden barsaň ol dünýä, gardaş!
Näleri görejekdir bu şum gara baş,
Haýyr gazan munda – ýanyňa ýoldaş,
Ýogsa gabra ýeke-ýeke gider sen.

* * *

Gaçyp gutulmaz sen, kowup ýeterler,
Azy urup, çalyp ýaka tutarlar,
Bir daban zemine läşiň atarlar,
Gara ýere teniň garyp barypdyr.

* * *

Bu pany dünýädir, tutmaz binany,
Ger tutsa dargadar aly pelegiň.
Ançalar ýüwürip, ýygar dünýäni,
Jana bir jepadyr maly pelegiň.

* * *

Magtymguly aýdar, gapyl oturmaň,
Gylça jany uzyn gaýga batyrmaň,
Ýalançyny hasret bilen ötürmäň,
Bir pasyl döwrandyr, ötdi, ýaranlar.

Mal-dünýä diýip, beýikden beýik dereje diýip, ýel dek
ýüwürýän, tüweleý dek tovlanýan, bir-birege al salýan,
garagyňa bakyp galat sözleýän, awuly sözler bilen göwnüňi
gyrgynyň dyrnahy ýaly parçalaýan pasyklar Taňrydan
habarsyzmyka?..

Seniň Taňra mynajat sözleriňden habarsyzmyka?..

Bilmedim, abysyz aň bilen seniň aralaşyp bilmedik dumanly

köñülleriňe düşünerden biziň garyp aňymyz öte ejiz...

«Pasyk aldy dünýäni» diýip zar-zar aglap giden bolsaň, heniz-henizleren heňňamyň asylary egsilenok. Pelek öz aly-arwahy, şeýtan bilen biziň boýnumyzda otyr. Pelek öz labyry bilen agram salyp, ýegşerdýär, şeýtan böwrümize dürtüp, «bir bezenen gyza meňzäp» albaý bilen aldap barýan dünýäniň yzyndan ýel dek ýüwürmäge mejbur edýär. Dünýäniň yzynda ýortup, daljygýarsyň, durup dem almaga, hyýal dünýäsine çümüp, ýagşy-ýamany paýhas eleginden geçirmäge, ýagty jahanyň gül meňzini synlamaga maý tapmaýarsyň. Wagt ýok. Dünýäniň yzyndan ýetmeli, synyndan çalyp tutmaly. Dünýäniň elinden mal-baýlygyny almaly. Petde-petde pully, gatbar-gat köşgi-eýwanly, ýelden ýyndan maşynly bolmaly, halaly, haramy garyp, Pelegiň oýun-bazyna goşulmaly. Çamanlar galybersin döwüm nanyň aladasynda. Hakyň bendesine köñül kararyny imanyň berip biljekdigini pikir edenler, şeýtanyň gullarynyň bolşuna ýaka tutup toba ederler. Hakdan öz kowumdaşlaryna sabr-u-iman dilärler.

Amanbibi MUHAMMEDOWA. Filosofiýa